9

మాయలాంతరు

డా॥ వి. చంద్రశేఖరరావు

సంతోష్ సినిమా ముందు ఒంటరిగా నిలబడి మోహిని. ఉదయం తొమ్మిది. వర్షపు మబ్బుల హైదరాబాదు. నలుగురైదుగురు డెలిగేట్లు అక్కడా, ఇక్కడా. మోహిని చుట్టూ పెద్ద గుంపు మూగి ప్రశ్నలు అడుగుతూనో, ఆటోగ్రాఫ్లు తీసుకుంటూనో ఉంటారని ఊహించుకొన్న నేను దిగులుపడ్డాను.

వెళ్లి పలకరించే లోపల మనోహర్ అట్టహాసంగా దిగబడ్డాడు. వెంట ఫిలిమ్ సొసైటీ కుర్రవాళ్లు ఉన్నారు. మోహినిని చూడగానే ముఖాన్ని వెలిగించి, చాలా సినిమాటిగ్గా దగ్గరకు లాక్కున్నాడు. ఏ ఫిలిమ్‌ఫేర్‌లోనో కనబడే దృశ్యంలా వుంది.

నన్ను చూసి, "ఓహ్! మై రైటర్ ఈజ్ ఆల్సో హియర్!" అంటూ పక్కనున్న వాళ్ల వైపు తిరిగి, "అతన్ని చూడండి! అతి మామూలుగా కనిపించే అతను ఒళ్లు జలదరించే ఫిక్షన్ రాయగలడు. ఈ సినిమాకు స్క్రిప్ట్ అతనే రాశాడు. అండ్ యూ నో హి యీజ్ ఏ దళిత్ రైటర్," అంటూ నావైపు చూసి, "దగ్గరికిరా! నిరంజనా! పరిచయం చేసుకో," అన్నాడు.

ఈ దృశ్యాన్ని నేను ముందే ఊహించాను. సరిగ్గా ఇట్లాగే ఉంటుందని నేనెందుకుహించానో తెలియదు గానీ ఇట్లాగే, ఇంత విప్పారిన ముఖంతో ఇంత నాటకీయంగా ఈ మనిషి మాట్లాడగలడని నాకు బాగా తెలుసు. బహుశా మోహినికి కూడా తెలుసు. సినిమాలో షాట్లా, బాగా రిహర్స్ అయినట్లుగా ముగ్గురం ప్రవర్తించటం, నాకు నవ్వు తెప్పించింది.

నేను థియేటర్ లోపలికి వెళ్లేసరికి లైట్లు ఆరిపోయి ఉన్నాయి. స్క్రీన్ దగ్గరి డయాస్ పై ఇఫీ అమ్మాయి మనోహర్ని పరిచయం చేస్తోంది. "అకలేర్ సంధానే సినిమాలో మృణాల్‌దా చూపిన మార్గాన్ని ఈ సినిమాలో వాడుకున్నాము. ఏరోజుకారోజు సినిమా స్క్రిప్ట్ రాసుకుంటూ- ఒక ట్రాజిడీని రీ-ఇన్వెంటు చేస్తూ ఈ సినిమా తీశాము. ఈ సినిమా దళిత్ సినిమాగా రిఫర్ చేస్తున్నారు. బాధ దళితుల బాధ అనీ, దళితులు కాని వాళ్ల బాధ అని రెండు రకాలుగా వుంటుందా అనేది నా ప్రశ్న!" తర్వాత మోహినిని పిలిచారు. రెండు చేతులు జోడించి నమస్కరించటం తప్ప మోహిని ఏం మాట్లాడలేదు. 'నిరంజన్ స్క్రిపు రైటర్' అంటూ నన్ను పిలవటం ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది. సినిమాకు సంబంధించినంత వరకూ నా పేరు లేనట్లే అనుకున్నాను. "ఒక దళిత ఉద్యమ నాయకురాలి మరణం ఈ సినిమా! చంపబడ్డ ఆమె శవం నుంచి కోసిన శరీరభాగాలు ఆకాశంలోంచి జారిపడటంతో ఈ సినిమా మొదలౌతుంది. అదే గ్రామం, ఆ ప్రజల ముందే, ఆ సంఘటనని దుఃఖాన్ని రీక్రియేట్ చెయ్యడం గొప్ప అనుభవం! థాంక్యూ," అంటూ డయాస్ పై నుంచి దిగాను.

రెడ్డిపురంలో ఉదయం. మామూలు పల్లెల్లో కనపడే ఉదయం. పొలాలకు పొయ్యేవాళ్లు, పశువుల్ని మేతకు తోలేవాళ్లు- సిల్హౌట్ నుంచి వెండితీగలా లేత ఉదయపు ఎండ. సినిమా అక్కడ మొదలౌతుంది.

ఊరి చివరి వాగు. వాగుకు అల్లంత దూరంలో గుడి- ఏరియల్ షాట్లో గొప్ప పెయింటింగ్‌లా కనిపిస్తుంది ఊరు. హఠాత్తుగా ఒక పెనుకేక, క్లోజప్‌లో- వాగు దగ్గర గుడి ముందర పదేళ్ల పిల్ల. గుడి ముందర తెగిన మనిషి పాదం ముక్క. ఎండ మాయమై నల్లమబ్బు

కప్పింది ఊరిని. ఆ పిల్ల అరుచుకుంటూ ఊళ్లోకి వస్తుంది. ఊళ్లోనూ జనం గుంపులు గుంపులుగా. అందరి ముఖాల్లో భయాందోళనలు. ఇళ్లపైన, కరెంటు తీగలపైన రోడ్ల మధ్యన తెగిన శరీరభాగాలు.

క్లోజప్‌లో ఒక తెగిన చేతిని జనం పరిశీలిస్తూ ఉంటారు. ఆ చేతిగాజులు. సన్నని నునుపైన వేళ్లు. 'మాలతి!' భయంతో నడికారు ఆడమనిషి అరుస్తుంది. 'అవును మాలతే.' 'నాయనో! తల్లో మాలతమ్మను చంపేశారు దేవుడో!' అంటూ ఆడవాళ్ల కేకలు. దళిత వాడ నుంచి ఆడవాళ్లు, పిల్లలు గుంపులు గుంపులుగా పరిగెత్తుకొస్తుంటారు. కుర్రవాళ్లు పదిమంది జట్టుగా బయలుదేరి ఊరి చివర, వాగు వొడ్డున, బావుల్లో అంతటా వెతుకుతుంటారు. చిన్నపిల్లలు వాగువైపు వెళ్లి నీళ్లన్నీ కెలుకుతున్నారు. నరకబడ్డ కాలో, చిట్లిన తలో, తేలివచ్చే పాదమో దొరుకుతుందని. వాగు పక్కన బురదని కెలుకుతున్న ఇద్దరు పిల్లలకు బాగా కుళ్లి పోయిన చర్మం కండరాలు చీకిపోయిన, ఎముకగా మిగిలిన చెయ్యి కనిపిస్తుంది. దాన్ని కండువాలో చుట్టి తెస్తుంటారు. మరోవైపు బావిలోంచి రెండు తెగిన మొండెం ముక్కలు దొరుకుతాయి. చాలాసేపటికి పోలీసులు, సర్పంచ్, వందలాదిగా జనం మూగుతారు. పక్క ఊళ్ల నుంచి కూడా జనం పరిగెత్తుకొస్తున్న దృశ్యం. జనం ముఖాల్లో దుఃఖం, కోపం. హడావిడిగా కార్లలో దిగి, కెమెరాలు సర్దుకొని పరిగెడుతున్న ప్రెస్‌వాళ్లు, పెద్ద కాన్వాయ్ నుంచి దిగిన పోలీసులు- యుద్ధరంగంలా ఉందా ప్రదేశం. జనం దుఃఖతీవ్రతలో మాలతి గురించి మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఒక్కొక్కళ్లు మాలతితో తమ కున్న అనుబంధం చెబుతుంటారు. ఒక్కో పరిచయం ఒక ఫ్లాష్‌బాక్‌లా- మాలతి బాధ ఆవిష్కరింపబడు తుంది.

*

ఓపెనింగ్ షాట్స్ తీయడానికి దాదాపు పది రోజులు పట్టింది. తెగిన శరీరముక్కలు అట్లా ఆకాశం లోంచి జారిపడటం- పిక్చరైజేషన్ చాలా కష్టమైంది. పూర్తయిన తరువాత మాత్రం ఆ షాట్సు అద్భుతంగా వచ్చాయి. మనోహర్ గొప్ప ఉత్సాహంగా ఉన్నాడు.

బాగా మబ్బులు పట్టి షూటింగ్ కాన్సిల్ చేసిన ఒకరోజు- అప్పటికి షూటింగ్ మొదలుపెట్టి వారం అవు తుంది. ఉదయం పదిగంటల సమయంలో యాదమ్మ వచ్చింది. 'పోరిని చంపినారు కొడుకులు!' అంటూ ఏడుపు మొదలుపెట్టింది. మోహిని కంగారుగా బయటకు వచ్చింది. తరువాత సందీప్ (సుందరం పాత్ర వేసినవాడు), మనోరమ, కశ్యప్, రోమి అందరూ కంగారుగా బయటకు వచ్చారు. యాదమ్మ మాలతికి వరుసకి పిన్ని అవుతుంది. మెట్లపై కూలబడి, "ఎంత జబర్దస్తిగా పాడేది!" అంటూ ట్రాన్స్‌లోకి వెళ్లిపోయింది. "జనం ఎగబడేటోళ్లు! కాళ్లకు గజ్జలు గట్టి, గుట్కా వద్దన్నా, సారాయి వద్దన్నా అని స్టేజీలపై పాట షురూ చేస్తే వయసుకు పోరివేగాని నువ్వు మాకు అవ్వవే! అంటుండేవాళ్లు పల్లెల్లో వాళ్లు. మనకు బతుకు లేదవ్వా. తిరగబడితేనే కొడుకులు మాట వినేది అనేది." యాదమ్మ మాటలు కథాగానంలా ఉన్నాయి. గొప్ప జీవితం మా కళ్లముందు నింపింది. బొడ్లోంచి ఒక మూటను బయటకు తీసింది. మాలతి ఫోటోలు. పసి పిల్లగా ఉన్నప్పటివి కొన్ని, ఎక్కువ మీటింగులలో తీసి నవి. ఆ ఫోటోలు మోహినికిచ్చాను. "యాదమ్మకు నేనే కబురు చేశాను. ఈ పూటంతా ఆమెతో గడుపు! మాలతి గురించిన కబుర్లన్నీ విను! ఆమె అనుభవాల్నీ, దుఃఖాన్నీ సాహసాల్నీ నీలో బొమ్మ కట్టనీ!" అంటూ యాదమ్మ కబుర్లలోకి మోహినిని తోశాను.

అరగంట తరువాత మనోహర్ విసుగ్గా ఊడి పడ్డాడు. "వాటీజ్ దిస్ న్యూసెన్సు," అంటూ. "మాలతి అనే జ్ఞాపకంలోకి మోహినిని ప్రవేశపెడుతున్నాము. ఈవిడ మాలతి బంధువు!" అన్నాను. "అంతా బంకమ్! నాలుగైదు వేలు లాగుదామని ఇట్లా ఎగబడతారు! డోంట్ ఎంటర్టైన్ దెమ్," విసుగ్గా లోపలికి వెళ్లాడు. చిన్న బోయిన ముఖంతో యాదమ్మ వెళ్లిపోయింది.

ఆ రాత్రి దాదాపు పదిగంటలకు మోహిని కబురు చేసింది. "ఉదయం వచ్చిన యాదమ్మ యింటికి వెళదాం!" అంటూ బయలుదేరదీసింది.

ఒంటరి ఆకాశం. తెల్లని పూతలాగా వెన్నెల. పేర్చిన బొమ్మల్లా గుడిసెలు. అలసిపోయి పడుకున్న పశువులు. గుడిసెల మధ్య నుంచి సన్నని చప్పుళ్లు విని పిస్తున్నాయి. ఒక మృదువైన కంఠం. ఒక సామూహిక దుఃఖం కలగలిసిన శబ్దం అది. మమ్మల్ని చూసి జనం లేచి నిలబడ్డారు. ఇంటి గడపలపై కూలబడి వాళ్ల కబుర్లలో కలిసిపొయ్యాము. ఒక పాతికేళ్ల అమ్మాయి గొప్ప ఉద్రేకంతో మాలతి గురించిన ముచ్చట్లన్నీ చెబు తోంది. ఆ అమ్మాయి పార్టీ వర్కర్‌లా ఉంది. మిగిలిన వాళ్లకు అర్థంకాని ఎన్నో సంఘటనలని వివరిస్తోంది. లోకల్ ఎమ్మెల్యే గురించి, సుందరం గురించి కూడా. స్కూలు మాష్టారు సుందరం అదృశ్యం అవడానికి,

మాలతిని చంపేయడానికి కారణాలు ఒకటే అని వివరి స్తోంది. చాలాసేపటికి మాలతక్కకు యిష్టమైన పాట అంటూ ఒక పాటెత్తుకొంది. ఊగిపోతూ, జుట్టంతా విడిపోయి- మహా ప్రవాహంలా మారిపోయిందా అమ్మాయి. భర్త శవాన్ని ముందు పెట్టుకొని, భర్త జ్ఞాపకాల్లోంచి పాడేపాట. సమాజాన్ని శపించే పాట. అప్పటికి రాత్రి పన్నెండు దాటింది. బయల్దేరుతున్న మాకు తోడుగా చాలా దూరం వచ్చిందా అమ్మాయి. తన పేరు సరళక్క అని చెప్పింది. తిరిగి వస్తుంటే ఒక దుఃఖపు పాట మమ్మల్ని వెనక్కు లాగుతున్నట్లుగా అనిపించింది. విడిది గృహం దగ్గరకు వచ్చినాక నన్ను ఒక క్షణం ఆపి, “ఎందుకో దిగులుగా ఉంది!” అంటూ నా చేతిని పట్టుకొంది మోహిని. ఆ చేతిని అట్లాగే చెంపకు అన్చుకొని, అట్లా ఎన్ని నిమిషాలో గుర్తులేదు. ఎక్కడి నుంచో సన్నటి వెలుగు మాపైబడి లోపలికి నడిచాము.

*

థియేటర్లో చప్పట్లు వినబడి ఉలిక్కి పడ్డాను. ‘కోకాకోలా దృశ్యానికి ఆడియన్స్‌లో బాగా రెస్పాన్స్ వచ్చింది. జనంలో వస్తున్న నిర్లిప్తతకు మెటీరియలిస్టిక్ జీవితానికి సింబాలిక్‌గా ఈ దృశ్యాన్ని తీశాడు మనోహర్. మాలతి గురించిన ఫ్లాష్‌బాక్, మాలతి మరణం తరువాత జనం జరిపిన ధర్నాలు, ఊరేగింపులు, సభలు తరువాత దృశ్యం యిది.

ఊరంతా హడావుడిగా ఉంది. ఊళ్లోకి నాలుగు కోకాకోలా ట్రక్కులు వచ్చాయి. ఊరి నిండా పెద్ద పెద్ద హోర్డింగులు.

‘కోకాకోలా మాత్రమే తాగండి! కొబ్బరిబొండా, తాటికల్లు, పులిసిన మజ్జిగ- అవన్నీ మర్చిపోండి. దేవుడు కూడా ఇష్టపడే డ్రింక్‌ను మానవుడు తయారుచేశాడు. బిల్‌క్లింటన్, టోనీబ్లెయిర్, చైనా, జపాన్ నేతలు- ప్రపంచం మొత్తం కోకాకోలానే తాగుతున్నారు.’

స్కూల్ ముందు ట్రక్కు ఆగుతుంది. కుర్రవాళ్లు చుట్టూ మూగుతారు. కెమెరా ఫోకస్ కోకాకోలా సీసాపై పడుతుంది. సీసాల్లో డ్రింక్ ఎర్రటి చీకటిలా ఉంటుంది. మాలతి అదృశ్యమైందని, ఏమైందో చెప్పమని ధర్నా చేసి, ఊరేగింపులు చేసి- ఆ కుర్రవాళ్లు, కార్యకర్తలు కూడా కోలా ట్రక్కు చుట్టూ చేరతారు, గుంపులోంచి తోసుకుంటూ ఒక కుర్రాడు బయటకు వస్తాడు. వాడి చేతిలో కోక్ సీసా. మనిషికొకటి చొప్పున ఇస్తున్నారు. ‘ఫ్రీగా - ఎలక్షన్ స్పెషలట.’ ఇంకో కుర్రాడినుద్దేశించి చెబుతాడు.

సీసా ఎత్తి పట్టుకుని నోట్లో జారే కోలా - పలచని రక్తంలా. తుప్పుమంటూ ఊస్తాడా కుర్రాడు.

“బాగాలేదా? ఇది చల్లబడ్డాకే తాగాలి! బహుశా రేపటి నుంచి ఇంటికో ఫ్రిజ్ ఫ్రీగా ఇస్తారేమో!” పక్కనున్న మరో కుర్రాడి ఆశ. మరో స్కూలు కుర్రాడు కోక్ సీసాతో సహా గుంపులోంచి బయటకు వస్తాడు.

“ఎక్కడైనా ఇసుగడ్డ తీసుకురా! ఇసుగడ్డ పెట్టుకొని ఆపైన దీన్ని పోసుకుంటే చల్లగా మజాగా గొంతులోకి దిగుతుంది!” పొలాల్లో పనిచేస్తున్న ఆడవాళ్లు కూడా ఆశగా కోకాకోలా ట్రక్కువైపు వస్తారు.

“ఏన్నీ రేపటి నుంచి వంట చేసుకోనవసరం లేదట. బియ్యం ధర 16, 17 అని కంగారుపడనవసరం లేదట! పిజ్జాలు, బర్గర్లు మనకు ఊళ్లోనే దొరకుతాయట!” కోక్ తాగుతూ ఎంతో సీరియస్‌గా చెబుతున్నాడు ఆ కుర్రాడు.

‘మన ఊరికి కోకాకోలా పేట అని పేరు మారుస్తున్నారట!’ మరో కుర్రాడు ఎక్కడినుంచో అరుస్తుంటాడు.

దూరం నుంచి, ‘కోకాకోలా గుర్తుకే మీ ఓటు రమేష్‌రావుకే మీ ఓటు,’ అంటూ నినాదాలు సన్నగా వినిపిస్తుంటాయి.

ఆ సీన్‌ని కట్ చేస్తే రమేష్‌రావు డైరెక్టుగా స్క్రీన్ పైకి వచ్చాడు. జీపుపై నుండి జనం వైపుకు చేతులు ఊపుతున్నటు, అనుచరుల వైపు రెండువేళ్లు వి గుర్తు చూపుతున్నట్లు- అతని జీపు వెనక వందకు పైగా మోటారు సైకిళ్లు, వాటిపై కుర్రవాళ్లు- వాళ్లు ఒక్కో గ్రామాన్ని దాటుతుంటే గ్రామాలలో పెద్ద ఎత్తున దుమ్ము లేచి- అంతా అదృశ్యమై, ఒక దుమ్ము తెర మాత్రం మిగులుతుంది.

తరువాత సీన్, రమేష్‌రావు ఇల్లు- ఇంటినిండా మనుషులు రకరకాలుగా మంతనాలు చేస్తూ, హడావుడిగా అటూ ఇటూ తిరుగుతూ, ఒకచోట పోస్టరు, కటౌటు తయారవుతూ, ఇంకోచోట సెల్‌ఫోన్‌లో మెసేజ్‌లు చేరవేస్తూ-

గది లోపల, రమేష్‌రావు క్లోజప్- బలిష్టమైన దేహం, ఆరడుగుల ఎత్తు, తీవ్రమైన చూపులు- ముఖంలో మొండితనం, పొగరు స్పష్టంగా కనిపిస్తుంటాయి. ఇంటినిండా రాజకీయ నాయకుల ఫోటోలు. ఇంకోవైపు స్పష్టంగా కనపడే ఒక పులితల, జింక తల, భయాన్ని కలిగించే వాతావరణం- అద్దం ముందు నిలబడి చాలాసేపు మేకప్ అవుతుంటాడు రమేష్‌రావు. కాఫీ తాగుతూ

వరండాలోకి అడుగుపెట్టాడు. కుర్రాడొకడు కొత్తగా ప్రింటు చేసిన పోస్టర్లు చూపిస్తాడు. మంత్రి భుజం చుట్టూ చెయ్యి వేసిన దృశ్యం పోస్టరులో ఉంటుంది. ఇంకో కుర్రాడు కొన్ని పాంప్లేట్సు తెచ్చి చూపిస్తాడు. ''ఎలక్షన్లని బాయ్‌కాట్ చెయ్యమని సుందరం సార్ జనానికి చెబుతున్నాడు!'' రమేష్‌రావు ఆ పాంప్లెట్‌ని నలిపి కింద పడేస్తూండగా ఆ సీన్ అయిపోతుంది.

*

మొదటి రెండు వారాలు షూటింగ్ చప్పుడు లేకుండా సాగిపోయింది ఏ హడావుడి లేకుండా. ఆర్టు ఫిలిమ్ కనుక ఎవరూ దీనిని గురించి పట్టించుకోలేదు. పక్కనున్న టౌన్ నుంచి వెలువడే ఒక వారపత్రికలో సినిమా గురించి కవర్ ఫీచర్ రావటంతోటే- మొత్తం వాతావరణం మారిపోయింది. అసలు మరింక షూటింగ్ జరుగుతుందనే ఆశ ఎవరిలోనూ కనబడ లేదు. పదిమంది పోలీసులతో వచ్చి హడావుడి చేశాడు.

అయితే రెండోరోజుకు మనోహర్ మొత్తం వ్యవహారాన్ని చక్కబెట్టాడు. ఊరిపెద్దలతో, పోలీసు అధికార్లతో మరికొద్దిమంది ముఖ్యమైన రాజకీయ నాయకులతో- పెద్ద పార్టీ ఏర్పాటు చేశాడు. హైదరాబాదు స్టార్ హోటల్ నుండి ప్రత్యేకమైన వంటకాలు, స్కాచ్- ఊరి చివర తోటలో ఫ్లడ్‌లైట్ల వెలుగులో అన్ని చర్చలు, రాజీలు జరిగిపోయాయి.

ఆరోజు నుంచే స్క్రిప్ట్ నా చేతిలోంచి జారిపోయింది. కథ తానే చెప్పి, డైలాగులు రాయమని- చెప్పటం మొదలుపెట్టాడు. మా యిద్దరి సంబంధాల మధ్యన అనవసరమైన కాఠిన్యం చోటు చేసుకుంది. సుందరాన్ని పోలీసులు అరెస్టు చెయ్యటం, జనం రాజకీయ నాయకుడి యింటిపై దాడిచేసి వారంరోజులు గృహనిర్బంధంలో ఉంచటం, సుందరం అదృశ్యం కావటంలాంటి సంఘటనలు స్క్రిప్టు నుంచి తొలగించబడ్డాయి.

ఊహించని షాకు- మాలతి, సుందరానికి మధ్య రొమాంటిక్ సంఘటనలు క్రియేట్ చెయ్యడం. 'ఆవిడ గొప్ప కార్యకర్త అయితే కావచ్చు బట్ షి ఈజ్ ఏ ఉమన్! ఉమన్ విత్ ఫ్లెష్ అడ్ బ్లడ్,' అన్నాడు. హతాశుడనయ్యాను.

ఆ రాత్రి జరిగిన మరో సంఘటన నన్ను నిలువునా కుంగిపొయ్యేలా చేసింది.

అర్ధరాత్రి తలుపుపై టక్‌టక్ మంటూ చప్పుడు. తెరచి చూస్తే మోహిని. జట్టు విడిపోయి, వీపుపై ప్రవహిస్తూ, తెల్లటి శాటిన్ నైటీ ఒంటిపైన మిలమిలలాడుతూ, నదీకన్యలా ఉంది..

లోపలికి నడుస్తూ, ''అడ్వాన్సు యిచ్చారా,'' అంటూ ఒక అప్రస్తుత ప్రసంగాన్ని మొదలుపెట్టింది. లేదని తల ఊపాను. ''నీ మొహమాటం చూస్తే విసుగేస్తోంది,'' అంటూ విసుగ్గా మూతి పెట్టింది. గొప్ప అభినయం- నొసలు చిట్లించి, మూతి సున్నాలా అయి. ''గొప్పనటిగా ఎవాల్వు అవుతున్నావు!'' అన్నాను సినిమానుద్దేశించి. క్షణంపాటు తన కళ్లలో మెరుపు. చటుక్కున ముందుకు వంగి, నా నుదుటిపై ముద్దు పెట్టుకొని, ''థ్యాంక్యు,'' అంది. గొప్ప ఆనందాన్ని ముఖంలో ప్రకటిస్తూ, ''ఖర్చులకు వాడుకో!'' అంటూ ఒక కవరు చేతిలో పెట్టి- హఠాత్తుగా మోహిని కంఠంలో దిగులు కమ్ముకున్నట్టుగా అయి- ''మన పరిచయం స్నేహం దాదాపు ముగిసినట్టే. నీకప్పుడే చెప్పాను. మామూలు హౌస్ వైఫ్ జీవితం నాకు నచ్చదని. అన్నీ చెరిపేసుకో. మోహిని ఒక మాయాలాంతరు అని సరిపెట్టుకో.'' గొంతు దిగులుగా కానీ స్థిరంగా ఉంది! ''మాయ లాంతరు సినిమాకి చక్కగా సరిపోతుంది టైటిల్‌గా!'' అన్నాను నవ్వు ముఖంతో. ''ట్రై టు బి సీరియస్! నాకో కెరియర్ కావాలి! దానికో మనోహర్ కావాలి!'' అని నా వైపు సీరియస్‌గా చూసి, ''గుడ్ బై,'' అంటూ వెళ్లిపోయింది.

*

స్క్రీన్‌పై సుందరం. దాదాపు ఆరు రీళ్ల తరువాత కనిపిస్తున్నాడు. ఎలిమెంటరీ స్కూలు టీచరు. ఖద్దరు లాల్చీ, పైజామా, నెరిసిన జట్టు, వయస్సు యాభైకి పైనే ఉంటుంది. తేజోవంతమైన కళ్లు.

స్కూలు ముందు రెండు వాన్లు ఆగడంతో దృశ్యం మొదలౌతుంది. ఇరవైమంది దాకా అందులోంచి దిగారు. వీడియో కెమెరా, యాంకర్లు వగైరా టీ.వీ. సిబ్బంది. రమేష్‌రావు ఎన్నికల ప్రచారానికి ప్రత్యేక కార్యక్రమాల షూటింగు. మైకు ఒకటి సుందరం ముందు ప్రత్యక్షమవుతుంది. అతను తిరస్కారంగా చూస్తూ లోపలికి వెళతాడు. లోపల బోర్డుపై వ్యాకరణం గురించిన విషయమేదో రాస్తుండగా- పిల్లల్లో కలకలం- సుందరం చొక్కా వెనుక కాలరు పటుకొని, ఈడ్చుకెళుతూ- సీన్ కట్ చేసి- రోడ్డుపైన వరుసగా కవులు నిలబడి రమేష్‌రావు గురించి పద్యాలు చదువుతుంటారు. టీవీ యాంకర్ వాళ్లను ఇంటర్వ్యూ చేస్తూ- అంతసేపూ సుందరాన్ని ఈడ్చుకెళుతుంటారు. అయితే

కెమెరాని అతని ముఖం వరకే షూట్ చేసి- ఫిల్ములో అతను పక్కనే నడుస్తున్నట్లుగా కనిపిస్తుంది. షూటింగ్ అయినాక అతన్ని స్కూలు ముందు పడేస్తారు.

తరువాత సీన్ హాస్పిటల్లో. సుందరం శరీరం నిండా ఫ్రాక్చర్లు, వాటిపై కట్లు. డెలీరియమ్‌లో వుంటాడు. చుట్టూ స్కూలు పిల్లలు. కొద్దిమంది మిత్రులు. మూలుగుతూ హఠాత్తుగా పెద్దగా మాట్లాడుతుంటాడు.

"వాద్లిమిర్ ఇల్యీచ్. నేనిక్కడ మరణిస్తున్న మనుషుల దేశంలో ఉన్నాను. నువ్వు చెప్పిన యీ సామ్రాజ్యవాద శక్తులన్నీ- చుట్టూ మూగి- మా ముఖాలకు వున్న మాస్కులు, మా చేతులకు, కాళ్లకు ఉన్న తాళ్లు చూశావుకదా! మా కదలికలేవీ మా అధీనంలో లేవు. కలకత్తా వీధుల్లో, తెలంగాణా గ్రామాల్లో, వాడవాడలా లక్షలాదిమంది కామ్రేడ్స్‌ని ఉగ్రూతలూగించిన నీ పేరు ఇప్పుడు హఠాత్తుగా మా శబ్దకోశాల నుండి మాయమైపోయింది!"

కుర్రవాళ్లు కంగారుగా చూస్తుంటారు. "సార్ సార్!" అతన్ని తట్టి- "ష్! మాట్లాడొద్దు! మహా కథకుడు చెహోవ్ మాట్లాడుతున్నాడు. నత్తగుల్లల్లో నివసించే మనుషుల గురించి చెబుతున్నాడు. ముసలి వాంకో గురించి చెబుతున్నాడు. విను! విను! మానవుడి కోసం మహాయుగం రాబోతుంది అంటున్నాడు."

హాస్పిటల్ బయట ఎన్నికల కోలాహలం. శబ్దాలు. మైకులో సినిమాపాట. ఓటు వెయ్యమంటూ పెద్దగా నినాదాలు, ఈలలు, కేకలు. ఫ్లాష్‌బాక్‌లో సుందరం గురించిన విషయాలన్నీ. మాలతితో పరిచయం. వెనుకబడ్డ జాతుల సమాఖ్యను ఏర్పాటు చెయ్యడం. జనంతో కలిసి పనిచేయటం. ఒక సుదీర్ఘమైన షాట్‌లో బహిరంగసభ, మాలతి అద్భుతంగా పాటలు పాడటం- అదే మీటింగులో సుందరం ఉపన్యాసం- రాజ్యాధికారం కోసం వెనుకబడ్డ జాతులన్నీ సంఘటితం కావాలనటం-

తరువాత షాట్ హాస్పిటల్. సుందరం ఇంకా డెలీరియమ్‌లోనే ఉంటాడు. "ఏమీలేదు! ఏమీలేదు! ఎవరూ చనిపోలేదు!" అంటూ క్షణం ఆగి- ఉలిక్కిపడి, "లేదు! ఆమె చనిపోలేదు! ఉత్తదే! మాలతి ఒక్కతైతేనే కదా చంపడానికి. వందలాది, వేలాది మాలతులు. అన్ని హత్యలు చెయ్యడానికి వాడికి చేతులు చాలవు!"

మళ్లీ ఫ్లాష్‌బాక్. మాలతి కనబడకుండా పోయిన తరువాత సుందరం నిరాహారదీక్ష. తాలూకా ఆఫీసు దగ్గర ధర్నా. తరువాత షాట్‌లో మాలతి తెగిన శరీర భాగాలు ఆకాశంలోంచి జారిపడటం- రిపీట్ అవుతుంది. నిరాహారదీక్షలో ఉన్న సుందరాన్ని పోలీసులు లాక్కువెళ్లటంతో ఆ దృశ్యం ముగుస్తుంది.

తరువాత సీన్ హాస్పిటల్లోనే. గాంధీలా వేషం మార్చుకొని - రమేష్‌రావు సుందరం గదిలోకి వస్తాడు. సుందరం శరీరంపై కట్లు ఇంకా తీయలేదు. నీరసంగా పడుకొని ఉంటాడు.

"సాయంకాలం బహిరంగ సభ. నువ్వు వచ్చి ఆశీస్సులు చెప్పు." రెప్పపడని కళ్లతో అతన్నే చూస్తున్నాడు సుందరం. పక్కనే కూర్చున్న స్టూడెంటు (పదేళ్లవాడు) ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు అంటూ అంకెలు లెక్కపెడుతూ, వేళ్లు మూస్తూ తెరుస్తూ...

"నువ్వు రెండు నువ్వులు. ఒక నువ్వు అసెంబ్లీలో కూర్చుని, ఉపన్యాసాలు ఇస్తూ- మరో నువ్వు శిరస్సులను నరికే కత్తివి! నువ్వు ప్రభుత్వానివి, గూండావి! డెత్‌వి! దేశం మొత్తం ఇట్లా డెత్ పరిపాలనలోకి వెళ్లటం." సుందరం మాట్లాడటం ఆపివేస్తాడు. పక్కనున్న స్టూడెంటు ఇప్పుడు పేపరు తీసుకొని పెద్దగానే చదవటం మొదలుపెట్టాడు. ప్రజల వద్దకు పాలన, స్వేచ్ఛ, పౌరహక్కులు, మనిషి, శవం, దుఃఖం, చరిత్ర, శరీర భాగాలు... కోపంగా బుసలు కొడుతూ రమేష్‌రావు వెళ్లిపోతాడు.

*

షూటింగ్ మొదలైన ఇరవై అయిదోరోజు రాత్రి తొమ్మిది తరువాత మనోహర్ నా గదివైపు వచ్చాడు. 'రా! అట్లా వెళదాం!' అంటూ ముందుకు నడిచాడు. అభ్యర్థనలా లేదు. కమాండ్‌లా. మారుతి జిప్సీ అతనే డ్రైవ్ చేస్తున్నాడు. డొంకరోడ్డు దాటి, మెల్లగా తారు రోడ్డుపైకి చేరింది జీపు. చాలా వేగంగా నడుపుతున్నాడు. రాత్రి పలుచని వెన్నెల, రోడ్‌పై ఒకటీ అరా తప్ప వాహనాలు లేవు. "వెనక బాస్కెట్లో బీర్‌టిన్స్ ఉన్నాయి! అందుకో," అన్నాడు డ్రైవ్ చేస్తూనే. అందించాను. తాగుతూ, "నువ్వూ తీసుకో," అన్నాడు. నవ్వుతూ వద్దన్నాను. "ఫోజా! బుద్ధిమంతుడు అనిపించుకోవాలనా? బుద్ధిమంతుల కాలం వెళ్లిపోయింది నిరంజనా," అన్నాడు పెద్దగా నవ్వుతూ. "సినిమాకు టైటిలేమయినా ఆలోచించావా?" రెండో టిన్ను ఓపెన్ చేస్తూ అడిగాడు. "మాయలాంతరు!" అన్నాను. గొంతు పెద్దదిగా చేసి 'మాయలాంతరేమిటి? మాయబజారులా! కొంచెం మోడ్రన్‌గా ఉండాలి! కోకాకోలాపురం-కొన్ని సంఘటనలు అని పెడదాం! వెరైటీగా ఉంటుంది," అన్నాడు. నేనేం మాట్లాడలేదు.

"సుందరం, మాలతీల మధ్య అంత క్రూడ్ సెక్స్ సీను అవసరం లేదనుకుంటాను," అన్నాను సీరియస్‌గా. "యూ ఆర్ ఎ ఫన్నీ చాప్. మందు తాగటం, సెక్స్ అన్నీ నీ దృష్టిలో పాపాల్లాగే ఉన్నాయ్," అన్నాడు వెక్కిరింతగా. "నిబద్ధత గురించి, ఆదర్శం గురించి నేను చెబుతున్నాను. వాళ్లిద్దరు కమిటెడ్ వర్కర్స్," అన్నాను పోట్లాడే ధోరణిలో. "దళితుల సెక్స్ జీవితం అంత రిజిడ్‌గా ఉండదని ఎవరో థీసిస్ రాశారని నువ్వే చెప్పావుగా." కడుపులో తిప్పినట్లయింది అతని మాట విని. అతనితో మాట్లాడాలనిపించలేదు.

బాస్కెట్‌లోంచి జీడిపప్పు పాకెట్ తీసి, ఒకటి నా వైపు విసిరాడు. దాన్ని ముట్టుకోవాలనిపించలేదు. జీడిపప్పు నవులుతూ నావైపు సీరియస్‌గా చూస్తూ, "నీకు చాలా గీర కదూ! నీలాగే చాలామంది దళిత యూత్‌ని చూశాను. చాలా పొగరుగా కనిపిస్తుంటారు. డిప్లమసి బొత్తిగా చూపించరు. అందుకే అవకాశాలన్నీ చేజారిపోతాయి," అంటూ భుజంపై చెయ్యి వేశాడు. ఆల్కహాలు వాసన గుప్పుమంది.

రోడ్డుపై వాహనాల చలనం తగ్గినట్లుంది. దాదాపు గంటకు పైనే డ్రైవ్ చేసినట్టున్నాడు. ఎంత దూరం వచ్చామో తెలియటంలేదు. "ఇంక వెనక్కు వెళదాం," అన్నాను. వినిపించుకోలేదు. "నాకు ప్రయాణాలంటే చాలా యిష్టం. గొప్ప ఐడియాలన్నీ యిప్పుడే క్లిక్‌మనేది," అన్నాడు.

కొద్దిదూరం పోయినాక జీపు స్లోచేసి, "మోహినితో నీ పరిచయం ఎన్నాళ్లనుంచి?" అన్నాడు. నేనేం మాట్లాడలేదు. "నువ్వంటే చాలా ఇష్టం చూపుతుంది. గతంలో పరిచయమా?" అన్నాడు. "అవును," అన్నాను ముక్తసరిగా. "ఎట్లాంటి పరిచయం జస్ట్ హలో టైపా. లేక." నాకు చాలా విసుగేసింది. "మేం పెళ్లి కూడా చేసుకోవాలని అనుకున్నాం. సరైన ఉద్యోగం లేక..." ఏక్సిలేటర్ బలంగా తొక్కాడు మనోహర్,.

జీపు గాలిలో తేలుతున్నటుగా ఉంది. "యూ మీన్, యూ ఆర్ ఇంటిమేట్?" ఆర్థోక్తిగా ఆగిపోయాడు. నాకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది. "యస్ వుయ్ హావ్ సెక్స్ ఆల్సో." ధన్నుమంటూ ఏదో రాయికి గుద్దుకొని జీపు ఆగింది. హఠాత్తుగా నావైపు తిరిగి, చొక్కా పట్టుకొని, పిడికిలితో ముఖంపై బలంగా గుద్ది, "బ్లడీ లైయర్! నువ్వు చెప్పేదంతా అబద్ధం. మోహినిని తాకే అర్హత కూడా లేదు నీ ముఖానికి. గెట్ లాస్ట్ అవుటాఫ్ మై సైట్," అంటూ జీపులోంచి తటాలున కిందకు తోశాడు.

రోడు అంచుపై పడి, అక్కడి నుండి రెండు అడుగులు కిందకు జారి- ఈ హఠాత్తు సంఘటనకు నేను దిమ్మెరపోయాను. జీపు వేగంగా వెళ్లిపోయింది. గొప్ప అవమానం, కోపం కలిగాయి. పది నిమిషాలు అట్లాగే రోడ్ పైనే కూర్చున్నాను. వెనక్కు వస్తాడేమోనని- పావుగంట దాటింది. జీపు ఆచూకి లేదు.

లేచి, రోడ్డుపై నిలబడి రెండువైపుల చూశాను. అది ఏ ప్రాంతమో కూడా అర్థంకాలేదు. దూరంగా మిణుకు మిణుకుమంటున్న బల్బు కనిపించి అటు వైపు నడిచాను. అరగంట నడిచిన తరువాత పెట్రోలు బంకు కనిపించింది. బంకువాడు మూసివేసుకునే ప్రయత్నంలో ఉన్నాడు. దానికల్లంత దూరంలో టీ స్టాల్. మొల చుట్టూ లుంగీ కట్టుకొని, తమిళుడు అయ్యుంటాడు- 'రండి సార్! టీ తాగుదురుగాని,' అని ఆహ్వానిస్తున్నాడు. జేబులో పైసా కూడా లేదు. నైట్ డ్రస్‌లో అట్లాగే వచ్చాను. దగ్గరకు వెళ్లి, మంచినీళ్లతో ముఖం కడుక్కుని బల్లపై కూలబడ్డాను. హఠాత్తుగా నా కళ్ల ముందో వెలుగు. టీ అందిస్తూ, నవ్వుతూ నావైపు చూస్తూ... ఎప్పుడూ చూడని ముఖం. కానీ ఎంతో పరిచయమైన, ప్రియమైన ముఖంలా ఉంది. టీ తాగటం మొదలుపెట్టాను. "నీ కథలు చాలా చదివాను. అందులోని సఫరింగ్, అలజడి నాకిష్టం," అన్నాడు. "స్క్రిప్ట్ ఎలా వస్తుంది?" అన్నాడు అన్ని రహస్యాలు తెలిసిన మాంత్రికునిలా. "సుందరం. ఐ మీన్ మీరే కదా హీరో సినిమాకు." నా ముఖంలో గొప్ప ఉత్సాహం, రాత్రంతా ఆయన కబుర్లు చెబుతూనే ఉన్నాడు. మనోహర్ సంగతులు కూడా చెప్పాను. ఉదయాన్నే ఒక లారీ ఆపి, ఎక్కించి, "నేరుగా సిటీ వెళ్లిపో! ఇక ఆ వెధవను మర్చిపో!" అన్నాడు గుడ్‌బై చెబుతూ. పలుచటి మంచు కరిగి, వెలుగు ప్రవహిస్తుండగా నాకు నిద్రపట్టింది.

*

థియేటర్‌లో నిశ్శబ్దం. సినిమా చివరి దృశ్యాలు.

కిటికీల్లోంచి, తలుపు సందుల్లోంచి ప్రతి ఖాళీలోంచి మిరిమిట్లు గొలిపే ఎండ. ఇల్లంతా పాకి ఒక వెచ్చటి ఆశ ఏదో ప్రవహిస్తున్నటుగా. సుందరం విరిగిన కాలు అతుక్కోనేలేదు. ఎన్ని ఎక్సరేలు తీసినా ఆ కాలు నియంత నిర్ణయంలా, రెండు విడివిడి ముక్కలుగానే కనిపిస్తుంది.

ఇద్దరు స్టూడెంట్లు వెంటరాగా హాస్పిటల్‌కు వెళుతున్న సుందరం.

ఎక్స్‌రే చూస్తూ డాక్టరు, "చాలా వింతగా ఉంది. ఈ విరిగిన కాలు ఎందుచేతనో అతుక్కోవటం లేదు. దాదాపు ఆరువారాలు దాటింది."

"ఇట్లా కాలు విరగటం, విరిగిన ఎముకలు మళ్లీ అతుక్కోకపోవటం, ఒక మెటఫర్ అనుకుంటాను. విరిగిన నమ్మకాలు, ఆశలు." సుందరం ఫిలాసఫీ చెబుతున్నాడు. హాస్పటల్ బయట గొడవ గొడవ. నాలుగైదు కార్లు. ఒక కారులోంచి రమేష్‌రావును మోసుకొని... డాక్టరు హడావుడిగా వెళ్లాడు. డాక్టరు గదిలో సుందరం ఒక్కడే పచారు చేస్తూ. కిటికీ షేడ్ గాలికి అటూ ఇటూ కొట్టుకుంటూ గదిలో కాస్త వెలుగు, కాస్త చీకటీ... గడియారంలో గంట గడవటం చూస్తాడు.

"రమేష్‌రావు ఎట్లా ఉన్నాడు?" సుందరం.

"చావబొయి బ్రతికాడు. మాసివ్ ఎటాక్. భగవంతుడు లేడూ?" నిర్లిప్తంగా ఉంది డాక్టరు గొంతు. "వెళ్లి చూడండి. ఐసియులో ఉన్నాడు."

ఐసియు బయట నలుగురైదుగురు కార్యకర్తలు. కాపలాగా నర్సు. కుంటుకుంటూ లోపలికి నడిచాడు సుందరం. 'నిమిషంలో రండి,' నర్సు సలహా.

మంచు నదిలా తెల్లగా, చల్లగా గది. మంచంపై రమేష్‌రావు. "ఏ హక్కులు, ఏ ఆశలు మిగల్చని నియంత- మరో నియంత చావు ముందు," సుందరం స్వగతం.

సుందరం ముఖంలో కసి. ముఖంలో వింత ఆనందం. బెడ్ దగ్గరకు ఆక్సిజన్ ట్యూబ్‌పై చెయ్యివేసి- దాన్ని లాగి వెయ్యాలని అట్లాగే మందుసీసాలోని ట్యూబును పీకేయాలని ప్రయత్నం- చివరి క్షణంలో చెయ్యి వెనక్కు లాక్కుని- గట్టిగా నిటూర్చి, రెండు అడుగులు ముందుకు నడిచి- ఏదో అనుమానం వచ్చినట్లు, మళ్లీ వెనక్కు వెళ్లి- రమేష్‌రావు ముఖం దగ్గర చెయ్యి పెట్టాడు. శ్వాస ఆగిపోయింది. సుందరం ముఖంలోకి ఆనందం ప్రవహించటం స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

"నియంత మరణం! నియంత మరణం," గొణుక్కుంటూ బయటకు వచ్చాడు సుందరం.

సీన్ కట్ చేస్తే రోడ్డు.

శిలువల్లా మనుషులు. శరీరాల్ని ఈడ్చుకుంటూ, వాతావరణం అంతా టీవీలో సీరియల్ సెట్టింగ్‌లా ఉంది. పక్కనున్న కుర్రాడితో రహస్యంగా, "రమేష్‌రావు చచ్చిపోయాడు," గొప్ప ఉద్వేగంతో చెబుతున్నాడు సుందరం.

వాడు, సుందరం వైపు జాలిగా చూసి, "ఏం సార్! పగటిపూటే కలగంటున్నారా," అన్నాడు. "లేదు... హాస్పిటల్లో... నేను..." సుందరం మాటలు పూర్తి అవనే లేదు. మోచేతితో తట్టి, "అటు చూడండి," అంటూ ఆ వైపు వేలు చూపాడు. ఒక ఇంటిముందు రమేష్‌రావు. ఇంటి ఇల్లాలికి కోకాకోలా సీసా అందిస్తూ, 'మన ఓటు గుర్తు ఇదే! గుర్తుంది కదా!' అంటుండగా పక్కనున్న అనుచరులు 'కోకాకోలా గుర్తుకే మీ ఓటు' అని అరుస్తుండగా నివ్వెరపోయాడు సుందరం.

మెల్లగా సుందరం వైపుకు నడిచి వస్తున్నాడు రమేష్‌రావు.

నవ్వుతూ, సుందరంవైపు తిరిగి, "మిత్రమా! మన గుర్తు కోకాకోలా! గుర్తుంటుంది కదా," అంటూ సీసా పైకెత్తాడు. వెంటనున్న అనుచరులు ఒక్కసారిగా 'కోకాకోలాకి జై' అంటూ అరుస్తున్నారు.

సుందరం ముఖంలో ఒక విభ్రమ-

చేతులు పైకెత్తిన వందమంది అనుచరులూ రమేష్‌రావులాగే, అతని క్లోనింగ్ సంతతిలాగా ఉన్నారు. ఎలా సాధ్యమయ్యింది? అంటూ సుందరం నివ్వెరపోతుండగా- సినిమా ముగుస్తుంది.

థియేటర్లో పెద్దపెట్టున చప్పట్లు. హాలులో లైట్లు వెలిగాయి. యాభైమందికి పైగా మనోహర్ చుట్టూ మూగి అభినందనలు చెప్పసాగారు. డిడివాళ్ల కెమెరా మనోహర్ వైపు ఫోకస్ చేశారు. "అయామ్ ఎ రెస్ట్‌లెస్ మాంక్. నా తరువాతి సినిమా కూడా ప్రజల మధ్యనే తీస్తాను. ఆదివాసీ జీవితాలపై ప్లాన్ చేస్తున్నాను. దానిలో కూడా మోహిని కథానాయికగా ఉంటుంది," అంటూ మోహిని భుజం చుట్టూ చెయ్యివేసి, "షి యీజ్ మై ప్రౌడ్ డిస్కవరీ," అన్నాడు. ఫోటోలు, ఫ్లాష్లు.

ఆ వెలుగును, గుంపును ఛేదించుకొని బయట పడ్డాను. అంతులేని అసంతృప్తి, దిగులు. అంతలోనే భుజంపై ఏదో వెచ్చని స్పర్శ. సుందరం నా భుజం చుట్టూ చెయ్యివేసి నడుస్తున్న అనుభూతి. గొప్ప ఓదార్పు. ధైర్యంతో థియేటర్‌లోంచి అబిడ్స్ రోడ్డు వైపుకు నడిచాను.

ఆదివారం ఆంధ్రజ్యోతి, 19 సెప్టెంబర్ 1999